

Informace o očkování, které rodiče potřebují znát

Plošné očkování (tj. u všech dětí) se provádí již 50 let a ukázalo se, že je to nejlepší prostředek, jak bránit vzniku a šíření infekčních nemocí mezi lidmi. U očkovacích látek se zjišťuje nejen jejich účinnost, ale i bezpečnost. Všechna podezření, že očkování může i škodit, byla dosud vždy vyvrácena.

Očkování v lidském těle napodobuje situaci, jako kdyby došlo k nákaze nemocí. Očkovací látky obsahují totiž složku získanou z původce onemocnění (bakterie či viru), která se nazývá antigen. Ten pak povzbuzuje imunitní systém k tvorbě ochranné protilátky.

Očkování má dvě základní funkce:

- individuální (chrání očkováního jedince)
- kolektivní (pravidelné a plošné očkování brání pomnožení a oběhu původce infekce mezi lidmi).

Očkování proti řadě nemocí u nás vyplývá ze zákona a je povinné.

Dítě, které není očkováno (nebrání-li tomu jeho zdravotní stav), nesmí být přijaté do dětského kolektivu (jeslí či mateřské školy)!

Kdy by se nemělo očkovat?

O tom rozhodne lékař u každého dítěte přísně individuálně. Obecně lze říci, že překážky v očkování mohou být dočasné, které vedou jen k oddálení očkování nebo takové, které očkování brání trvale - může to být jen proti některé nemoci, nebo se dítě nemůže očkovat vůbec.

Před očkováním je vhodné lékaři sdělit, vyskytuje-li se v rodině krvácivá choroba nebo je-li někdo z rodiny léčen pro vážnou nemoc imunitního systému či nádorové onemocnění.

Důvody přechodného odložení očkování:

- dítě je akutně nemocné, případně má teplotu (lehce zvýšená teplota a lehké nachlazení nemusí být vždy překážkou), větší pozornost aktuálnímu zdravotnímu stavu dítěte je třeba věnovat při očkování "živými" vakcínami (např. spalničky),
- dítě bylo v kontaktu s nemocným a je v tzv. inkubační době (ta trvá dle typu nemoci většinou 1-3 týdny),
- dítě je oslabené po nemoci (je v rekonvalescenci), u běžných dětských onemocnění stačí většinou 1 - 2 týdny,
- dítě má závažné dlouhodobé onemocnění (nejčastěji neurologické nebo onkologické),
- dítě užívá kortikoidy nebo léky na imunitu.

Dalšími důvody bránící očkování (většinou trvale) může být závažná reakce po předchozím očkování či závažné chronické onemocnění (nejčastěji neurologické nebo defekt imunity).

Jaké jsou reakce po očkování?

Předně je třeba říci, že jakoukoliv reakci má jen malá část (několik málo procent) očkováního dětí, většina z nich je v kojeneckém či batolecím věku.

Reakce po očkování se dostavují za různě dlouhou dobu, záleží na typu očkování. Může to být už v den či následující den po očkování, u živých vakcín za 7-10 dnů. Tuto informaci vám sdělí lékař při očkování.

Reakce může být místní nebo celková. Obě pak mohou být očekávané nebo neočekávané (velice vzácné), přiměřené (fyziologické) nebo nepřiměřené (přehnaná fyziologická reakce nebo alergie).

Nejčastější místní reakce (v místě vpichu):

- zarudnutí
- otok
- bolest

Nejčastější celkové reakce:

- teplota
- únava nebo naopak podrážděnost, neklid

- bolest hlavy
- bolest svalů
- bolest kloubů
- trávicí potíže

Většinou se reakce vyskytují izolovaně (např. jen zarudnutí nebo jen otok či neklid atd.), pouze v ojedinělých případech v kombinacích (např. zarudnutí s teplotou či bolestivý otok, neklid a teplota apod.).

Znovu je třeba připomenout, že reakce po očkování se objevují poměrně zřídka.

Jak se chovat po očkování?

Po zbytek dne by po očkování dítě nemělo být vystaveno větší fyzické či psychické zátěži.

Jak se má dítě připravit na očkování?

Od 2 - 3 let je vhodné dítěti předem říci, co se při očkování bude dít. Zabrání se tak jeho zbytečným obavám z neznámého, posílí se jeho odvaha a sebevědomí důležité pro lepší spolupráci při očkování.

Je vhodné dítě pozitivně motivovat - vysvětlit mu, že bude moci po očkování provádět věci, které by mu mohly být jinak nebezpečné - chodit do školky, jíst zmrzlinu na ulici, běhat s jinými dětmi apod.

Je vhodné srovnat mírnou a krátkou bolest při vpichu jehly s jinou mnohem větší bolestí, kterou dítě už zažilo - odření kolena, bodnutí včelou, pád z koloběžky...

Je možné na hračce předvést, jak bude očkování probíhat.

Kdy kontaktovat lékaře po očkování?

Při horečce přes 39°C, neztišitelném pláči trvajícím několik hodin, při zarudnutí či otoku v místě vpichu dosahujícím 10 cm, objeví-li se přechodné obrny nebo křeče, případně krátkodobé bezvědomí, nebo objeví-li se závažnější reakce během dvou až tří hodin po očkování.